

Додаток №10
до наказу № 153 від 05 листопада 2024 р.

Схвалено:

Вченою радою Державної наукової установи
«Центр інноваційних технологій охорони
здоров'я» Державного управління справами
«17» жовтня 2024 року (протокол № 3)

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
У ДЕРЖАВНІЙ НАУКОВІЙ УСТАНОВІ
«ЦЕНТР ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СПРАВАМИ**

1. Загальні положення

1. Положення про дотримання академічної доброчесності у Державній науковій установі «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами (далі – Положення) визначає основні принципи дотримання академічної доброчесності, поняття дотримання та порушення академічної доброчесності, види академічної відповідальності, порядок притягнення до академічної відповідальності учасників освітнього і наукового процесу, а також регламентує створення нових механізмів побудови комунікацій в Державній науковій установі «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами (далі – ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС) та необхідних умов для недопущення порушень академічної доброчесності.

2. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень.

Для забезпечення академічної доброчесності необхідно дотримуватися таких принципів:

- 1) Чесність і порядність;
- 2) Законність;
- 3) Відповідальність та дотримання авторських прав;
- 4) Взаємна довіра та взаємодопомога;
- 5) Повага;
- 6) Толерантність та недискримінація;
- 7) Прозорість та доступність;
- 8) Академічна грамотність;
- 9) Орієнтація на якість;
- 10) Партнерство та взаємодопомога;
- 11) Імперативність академічної доброчесності.

3. Види відповідальності за порушення академічної доброчесності в ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС визначаються розділом 8 цього Положення.

2. Дотримання академічної доброчесності

2.1. Дотримання академічної доброчесності науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову та викладацьку діяльність;
 - контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
 - об'єктивне оцінювання результатів навчання.
- 2.2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:
- самостійне виконання навчальних, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
 - посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

3. Порушення академічної доброчесності

3.1. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. Академічним плагіатом є:

3.1.1. відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

3.1.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

3.1.3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

3.1.4. Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

3.2. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

3.3. Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

3.4. Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

3.5. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

3.6. Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

3.7. Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру для отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

3.8. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

4. Загальні рекомендації щодо запобігання академічного плагіату (кваліфікаційні роботи, автореферати, доповідях, статтях тощо)

4.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноновживаними.

4.2. Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової (кваліфікаційної) роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

4.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування ("цитується за : _____").

4.4. Будь-яка наведена в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання у науковій (кваліфікацій) роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

5. Виявлення академічного плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, наукових доповідях, статтях тощо)

5.1. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного в пп. 3.1.1. пункту 3.1 розділу 3 Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

1) в тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноновживаними);

2) цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);

3) автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

5.2. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 3.1.2 пункту 3.1. розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

1) в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ:

- обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту, або

- обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);

2) відтворений текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

5.3. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 3.1.3. пункту 3.1. розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

1) в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел саме чи майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

2) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);

3) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел.

5.4. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 3.1.4 пункту 3.1. розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

1) в іншому джерелі оприлюднена та сама науково-технічна інформація (крім загальновідомої), яка наведена в оцінюваній науковій роботі;

2) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де наявна та сама науково-технічна інформація);

3) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, яку саме науково-технічну інформацію, використану в роботі (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

6. Порядок перевірки робіт на академічний плагіат на етапі їх подання до попередньої експертизи

6.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

– рукописи дисертацій (та авторефератів) здобувачів наукових ступенів доктора філософії та доктора наук;

– рукописи монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції, навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції;

– звіти про виконання науково-дослідних робіт наукових відділів ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС;

– статті, які надійшли у редакцію наукового медичного журналу «Клінічна та профілактична медицина» та «Український освітньо-науковий медичний простір» до розгляду щодо можливості їх публікації у журналі.

6.2. Перевірка на наявність ознак академічного плагіату у рукописах дисертацій (та авторефератів), що виконані аспірантами, докторантами, здобувачами наукових ступенів доктора філософії та доктора наук в ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС, здійснюється на етапі підготовки до їх попередньої експертизи, яка відбувається на засіданні Науково-методичної ради ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС за допомогою ресурсів сервісу онлайн-пошуку плагіату Unicheck

(<https://unicheck.com/>). На етапі перевірки первинної документації перед проведенням попередньої експертизи відповідальна особа за перевірку матеріалів на академічний плагіат надає результат автоматизованої перевірки (електронний звіт) аспіранту, докторанту, здобувачу наукового ступеня без збереження тексту дисертації (та автореферату) в електронній базі даних. У висновку (відгуку) керівника(-ів) чи консультанта зазначається інформація про відсутність у роботі ознак академічного плагіату.

У випадку виявлення академічного плагіату робота не допускається до попередньої експертизи та направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

6.3. Перевірка на наявність ознак академічного плагіату у рукописах наукової та навчальної продукції, звітів про виконання науково-дослідних робіт наукових відділів ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС здійснюється за 10 днів до їх обговорення на засіданні відповідного наукового відділу.

У випадку виявлення академічного плагіату наукова або навчальна продукція направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

6.4. Електронні версії статей, які надійшли у редакцію наукового медичного журналу «Клінічна та профілактична медицина» до розгляду щодо можливості їх публікації у журналі перевіряється на відсутність академічного плагіату. У разі виявлення факту академічного плагіату наукова стаття не допускається до публікації. Редактор наукового видання повідомляє про цей факт автора.

7. Заходи з попередження академічного плагіату

Запобігання плагіату здійснюється шляхом проведення комплексу заходів, які полягають у:

- інформуванні наукових працівників, докторантів, здобувачів вищої освіти про необхідність дотримання Кодексу академічної доброчесності ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС, академічної етики та підвищенні відповідальності за дотриманням правил цитування та посилання;
- викладанні навчальної дисципліни з етики і методології наукового дослідження, основ академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти;
- формуванні викладачами завдань в межах освітнього процесу з використанням інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;
- організації заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності зокрема створенні та розповсюдженні рекомендацій щодо належного оформлення посилань на використані джерела перевірки академічних текстів на плагіат оприлюднення цього Положення через офіційні веб-ресурси ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС.

8. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

8.1. За порушення академічної доброчесності наукові працівники можуть бути притягнуті до такої академічної відповідальності:

- 8.1.1 відмова у присвоєнні вченого звання;
- 8.1.2 відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєної кваліфікаційної категорії;
- 8.1.3 позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.